

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/313/2015
Identifikačné číslo spisu: 7612221874
Dátum vydania rozhodnutia: 13.12.2016
Meno a priezvisko: JUDr. Martin Vladík
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2016:7612221874.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne R. K., bývajúcej v R. zastúpenej JUDr. Jánom Burocim, advokátom so sídlom v Spišskej Novej Vsi, proti žalovanej Rapid life životná poisťovňa, a. s., so sídlom Garbiarska 2, Košice, zastúpenej JUDr. Gabrielom Gulbišom, advokátom so sídlom v Košiciach, Boženy Němcovej 22, o zrušenie rozhodcovského rozsudku, vedenej na Okresnom súde Spišská Nová Ves pod sp. zn. 1C 359/2012, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 22. mája 2014 sp. zn. 3Co 318/2013, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 22. mája 2014 sp. zn. 3Co 318/2013 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Spišská Nová Ves rozsudkom z 3. júna 2013 č. k. 1C 359/2012-90 zrušil rozhodcovský rozsudok Arbitrážneho súdu Košice, so sídlom Alžbetina 41, Košice, sp. zn. 2C 81/2012 zo dňa 19.01.2012 a odložil vykonateľnosť uvedeného rozhodcovského rozsudku. Ďalej uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni trovy konania v prospech jej právneho zástupcu vo výške 416,39 v lehote 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku a povinnosť žalovanej zaplatiť na účet Okresného súdu Spišská Nová Ves súdny poplatok z návrhu v sume 99,50 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. V odôvodnení uviedol, že osobitným zmluvným dojednaním č. 01/2007 k poisťovej zmluve č. 4021590486 účastníci spoločne a každý zároveň samostatne vyjadrili svoju vôľu v prípade vzniku akéhokoľvek sporu medzi zmluvnými stranami, že sa namiesto súdneho konania z dôvodu účelnosti, praktickosti a rýchlosti podrobia rozhodcovskému konaniu v zmysle čl. XV týchto VPP. Toto ustanovenie chápu zmluvné strany ako rozhodcovskú doložku. Zároveň v čl. XV Všeobecných poisťových podmienok sa účastníci konania nedohodli na osobe rozhodcu, nedohodli sa ani na postupe jeho dodatočného ustanovenia v zmysle § 8 ods. 1 cit. zak. a tiež sa nedohodli na tom, že svoj spor predložia na rozhodnutie určitému - t.j. konkrétne vymedzenému stálemu rozhodcovskému súdu. Citované ustanovenie tak súd zhodnotil ako neurčitý právny úkon, ktorý je v zmysle § 37 OZ neplatný a zároveň ako právny úkon, ktorý je v rozpore so zákonom č. 244/2002 Z.z., a je teda neplatným i podľa § 39 OZ, pričom v oboch prípadoch ide o absolútnu neplatnosť. K námietke žalovanej týkajúcej sa neexistencie miestnej príslušnosti

konajúceho súdu uviedol, že sa s ňou nestotožňuje s poukazom na § 88 ods. 2 posledná veta O.s.p., podľa ktorej je na konanie o zrušení rozhodcovského rozsudku vždy príslušný súd, v ktorého obvode sa nachádza miesto rozhodcovského konania; ak je navrhovateľom spotrebiteľ, je na konanie príslušný súd v ktorého obvode má spotrebiteľ bydlisko. Na základe uvedeného potom súd zrušil rozhodcovský rozsudok Arbitrážneho súdu Košice. O trovách konania rozhodol podľa ustanovenia § 142 ods. 1 O.s.p. a § 149 ods. 1 O.s.p.

2. Krajský súd v Košiciach rozsudkom zo dňa 22. mája 2014 sp. zn. 3Co 318/2013 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa a žalovanej uložil povinnosť nahradiť žalobkyni trovy odvolacieho konania 67,88 eur na účet jej právneho zástupcu. V odôvodnení uviedol, že súd prvého stupňa riadne a dostatočne zistil skutkový stav veci, na zistený skutkový stav aplikoval relevantné zákonné ustanovenia a tieto správnym spôsobom interpretoval. Rozsudok považoval odvolací súd za dostatočne odôvodnený a pri preskúvaní rozsudku a konania ktoré mu predchádzalo, nezistil existenciu väd uvedených v ust. § 221 ods. 1 O.s.p. Ďalej uviedol, že súd prvého stupňa na základe dokazovania dospel k správne mu záveru o splnení zákonných podmienok pre zrušenie rozhodcovského rozsudku v zmysle ust. § 40 ods. 1 písm. c) a j) zákona o rozhodcovskom konaní, pretože rozhodcovská doložka, ktorá mala založiť právomoc rozhodcovského súdu je neplatná pre jej neurčitosť a navyše pri rozhodovaní boli porušené všeobecne záväzne právne predpisy na ochranu práv spotrebiteľa. Súd prvého stupňa na podklade vykonaného dokazovania podrobne odôvodnil právne závery o aplikácii citovaných ustanovení § 40 ods. 1 písm. c) a j) zákona o rozhodcovskom konaní. Po zrušení rozhodcovského rozsudku je povinnosťou súdu konať o nároku žalovaného proti žalobkyni podľa § 43 ods. 1 zákona o rozhodcovskom konaní. Tento následok nastáva priamo zo zákona a preto nie je potrebné, aby osobitným výrokom túto skutočnosť vyslovil súd, konajúci o návrhu na zrušenie rozhodcovského rozsudku. Z uvedených dôvodov odvolací súd podľa § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny, vrátane výroku o trovách konania a o povinnosti zaplatiť súdny poplatok.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná, v ktorom navrhla, aby dovolací súd zrušil napadnutý rozsudok krajského súdu ako aj rozsudok okresného súdu. Uviedla, že v konaní došlo k vadám podľa § 237 písm. f / O.s.p., čím jej bola odňatá možnosť konať pred súdom, pretože rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení. Namietala, že rozhodcovská doložka bola platná a individuálne dojednaná. Ďalej namietala, že súd nevykonal dôkaz - výsluch svedkyne a rozhodnutie súdu je preto arbitrárne a svojvoľné. Predmetná vec nie je spotrebiteľským sporom, ale atypickým sporom o zrušenie rozhodcovského rozsudku, v ktorom už nejde primárne o spor medzi spotrebiteľom a dodávateľom, ale o vecné preskúmanie postupu rozhodcovského súdu. Poukázala na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 499/2012 a uviedla, že ak súdy aplikovali vnútroštátne normy zamerané na ochranu spotrebiteľa, ktorých východiskom je Smernica 93/13/EHS, sú povinné rovnako interpretovať a aplikovať právne normy v súvislostiach a s prihliadnutím na zámer tejto smernice obsiahnutý v jej 19. odôvodnení, ktoré sa poistných zmlúv vyslovuje dotýka. Súdy tento zámer svojimi rozhodnutiami nesledovali. Ďalej uviedla, že v predmetnom zmluvnom vzťahu bola rozhodcovská doložka individuálne dojednaná a že je bezpodmienečne nutné zotrvať na výkladových pravidlách a nepodliehať „ošialu nutnosti tzv. bezbrehej ochrany spotrebiteľa“, ktorý niektoré slovenské súdy považujú za také „pravidlo“, ktoré ich zbavuje povinnosti rešpektovať hmotnoprávne normy Občianskeho zákonníka, najmä včítane ustanovení § 35 - 40 Občianskeho zákonníka.

4. Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že dovolanie v danej veci nie je prípustné a obsahuje aj námietky, ktoré boli predmetom preskúmania pred prvostupňovým a odvolacím súdom.

5. Podľa prechodného ustanovenia § 395 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku, zákona č. 161/2015 Z.z. (ďalej len „C.m.p.“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, platí, že ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 395 ods. 2 veta prvá C.m.p. (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. Zohľadňujúc vzájomnú súvzťažnosť citovaných ustanovení dovolací súd konštatuje, že nová právna úprava vychádza síce z princípu okamžitej aplikability procesnoprávných noriem (viď § 470 ods. 1 C.s.p.), rešpektuje ale procesný účinok tých dovolaní uvedených vyššie, ktorý

zostal zachovaný aj po 30. júni 2016 (viď § 470 ods. 2 C.s.p.). V dôsledku toho platí, že ustanovenia novej, od 1. júla 2016 účinnejšej, právnej úpravy o dovolaní a dovolacom konaní sa v prípade týchto dovolaní nemôže uplatniť v plnom rozsahu hneď od uvedeného dňa, v celej šírke a so všetkými dôsledkami. Úplná aplikabilita týchto ustanovení novej právnej úpravy sa uplatní až pri dovolaniach podaných od uvedeného dňa. Opačný záver by bol porušením právnej istoty a legitímnych očakávaní strán, lebo ten, kto konal na základe dôvery v platný a účinný zákon, nemôže byť vo svojej dôvere k nemu sklamaný [viď tiež závery vyjadrené v rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. PL. ÚS 36/1995].

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) zistil, že dovolanie podala včas strana v spore (§ 427 ods. 1 CSP), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal vec a dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu treba zrušiť a vec tomuto súdu vrátiť na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450 CSP).

7. Odňatím možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. sa rozumel taký závadný postup súdu, ktorý mal za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka konania, ktoré mu poskytoval Občiansky súdny poriadok (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, vykonávať svoje práva a povinnosti prostredníctvom zvoleného zástupcu, právo na presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia, právo na doručenie odvolania, právo na možnosť vyjadriť sa k podanému odvolaniu, právo na doručenie vyjadrenia k odvolaniu a pod.).

8. Európsky súd pre ľudské práva vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci Trančíkova proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal aj opodstatnenosťou námietky o nemožnosti vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. V tomto rozsudku dospel Európsky súd pre ľudské práva k názoru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania, a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia.

9. V rozsudku sa doslovne uvádza, že „požiadavka, aby účastníci súdneho konania mali možnosť dozvedieť sa o všetkých predložených dôkazoch alebo vyjadreniach podaných v ich veci a vyjadriť sa k nim, sa vzťahuje na odvolacie konanie rovnako ako na prvostupňové konanie, a to napriek skutočnosti, že odvolanie nemusí vyvolať žiadnu novú argumentáciu“. Pokiaľ súd takúto možnosť druhej procesnej strane nevytvorí, dochádza k porušeniu práva na spravodlivé konanie, ktoré je zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

10. Vychádzajúc z uvedeného bolo v preskúmvanej veci potrebné zohľadniť, že k odvolaniu žalovanej (viď č. l. 101 a nasl. spisu) sa písomne vyjadrila žalobkyňa (č. l. 111 a nasl. spisu), žalovaná ale nemala možnosť dozvedieť sa o tomto vyjadrení a prípadne sa k nemu aj vyjadriť, lebo súd jej toto vyjadrenie nedoručil.

11. Dovolací súd teda prihliadol na vadu konania uvedenú v § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p., ktorá sa vyskytla v štádiu odvolacieho konania v podobe nedoručenia vyjadrenia žalobkyne žalovanej.

12. Pretože odňatie možnosti účastníkovi konať pred súdom znamenajúce porušenie práv na spravodlivý proces zakladal nielen prípustnosť dovolania, ale aj jeho dôvodnosť, dovolací súd podľa § 449 ods. 1 C.s.p. rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Úlohou odvolacieho súdu bude doručiť vyjadrenie žalobkyne k odvolaniu žalovanej a až po vykonaní tohto procesného úkonu bude možné pokračovať v dovolacom konaní.

13. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, dovolací

súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 C.s.p.).

14. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C.s.p.).

15. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.